

Az OPIR első eredményei

Horváth Tibor - Nemesi Lászlóné

Aki a Magyar Pedagógiai Irodalom (MPI) és a Külföldi Pedagógiai Információ (KPI) ezévi első számát kézhez vette, merőben új szerkezetű, teljesen automatizált előállítási tájékoztató kiadványokkal, bibliográfiával és referáló folyóirattal találkozott. Az MPI-ben egy szűkszavú előszó hívja fel a használók figyelmét, de inkább csak az index használatát magyarázva el. E két termék egy nagyobb könyvtári fejlesztés része, amely ismét csak része egy országos léptékű fejlesztésnek. Az utóbbit a szakma OPIR (Országos Pedagógiai Információs Rendszer) néven ismeri.

Az OPIR-ról itt annyit érdemes említeni, hogy a közoktatás információellátását biztosító intézmények társulása révén létrehozandó rendszer. Az információk három fő típusának, a *szakirodalomnak*, a *tényinformációnak* és az ún. *oktatási segédleteknek* tájékoztatására vállalkozik. A fejlesztés szakirodalmi moduljának első kézzelfogható eredménye a feldolgozási folyamat automatizálása, új indexelési eljárás bevezetése és a tájékoztató kiadványok számítógépi előállítása. A szakirodalmi rész természetesen online elérésű adatbázis létrehozását tekinti végső céljának, ennél fogva a jelenlegi gépi termékek a fejlesztés első megvalósult lépésének tekinthetők. Az MPI és KPI ismertetése előtt szükségesnek látszik néhány szervezési megfontolást megvitatni.

Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM) eddigi és későbbi fejlesztése is három szervezési elven nyugszik. Elnézést kell kérnünk mindazoktól, akik a három elvet a szervezési tankönyvek közhelyeinek érzik. Azok is, szervezési közhelyek. Mégis érdemes rájuk szót vesztegetni, mert a hazai könyvtárak fejlesztésében sajnos gyakran sértenek akár tankönyvszintű közhelyeket is. E megjegyzéssel persze senkit nem akarunk bántani, sem a magunk eredményeit nem kívánjuk túlbecsülni, csupán némi töprengésre biztatjuk olvasóinkat.

A három, általunk vezérfonalnak tekintett szempont a következő

- Minden könyvtári fejlesztés első lépése - az integrált rendszerek létrehozásának is - a feldolgozás automatizálása.
- A könyvtári és számítógépi folyamatok nem egymást követő szakaszok, hanem egyetlen folyamatot képeznek, ezért a teljes munkamenetet egyetlen feldolgozási folyamatban kell egyesíteni, amely egyszerre könyvtári és számítógépi.
- A feldolgozási technológiában nem lehet cél egy kialakult régi eljárás átmentése a számítógépekre, - hiszen ezeket eleve korlátozta a manuális kivitelezés - hanem ki kell használni a számítógépek lehetőségeit. Ezért a technológiát hatékonyabb eljárások bevezetésével kell javítani annyira, amennyire csak a számítógép lehetővé teszi.

Az első ponthoz kiegészítésül hozzá lehet fűzni, hogy számos helyen azonnal adatbázist kezdenek építeni. Bárki szert tehet valamilyen adatbáziskezelő szoftverre. Ezt 30–50 tétellel bárki be is tudja mutatni. A kérdés azonban az, hogy mi táplálja az adatbázist? A feldolgozási folyamat automatizálása nélkül létrehozott adatbázis-kezdemény olyan, mint vízierőmű építése olyan folyón, amelyben nem folyik víz: nincs, ami hajtani tudná a turbinákat.

A második pont önmagáért beszél. Ha a számítógépi munkák akkor kezdődnek, amikor a könyvtáriak befejeződnek, akkor lényegében nem történt semmi: mintha bér-munkában készülné az, ami elsődleges kötelesség. Drágít, lassít, konzervál régi könyvtárat, hibalehetőségeket teremt. Idegen testként kezeli a technikát. Akinek beteg a szíve, a ritmusszabályozót nem a szomszéd mellkasába helyezteti, hanem a magáéba. Egy folyamat csak akkor lehet megfelelő a funkciójához, ha abban ember, technika, eljárás egységesül. Egyik sem helyezhető a folyamaton kívülre járulékos, vagy pót-, vagy utólagos elemként. Úgy értendő, hogy büntetlenül nem helyezhető.

A harmadik pontban megfogalmazott követelményt egy valóban korszerű indexelési eljárásnak, a PRECIS-nek a bevezetésével kívántuk elérni. A PRECIS általános leírását a TMT 1987/7. számában ismertettük.⁵ (A magyar nyelvre kidolgozott változatot eddig még nem publikáltuk, az indexelést támogató szoftver leírását sem. A közeli jövőben várható ezek közzététele is.) A PRECIS azok közé az igen kevés indexelési eljárások közé tartozik, amelyek magas szintű szintaxist alkalmaznak. Az elterjedt indexelési módszerek általában abból állnak, hogy a dokumentumokhoz rendelik az indexkifejezések (term, tárgyszó, deskriptor stb.) egy részhalmazát. Csakhogy a kifejezések részhalmaza még nem mutatta fel magát a közlést. Ahogy a szavak egy részhalmaza még nem közöl gondolatot, ítéletet. A szavakat valamilyen szintaxis kapcsolja össze mondatokká, a közlést pedig a mondat hordozza. Hasonlóan az indexelő kifejezéseket egy PRECIS szintaxis szervezi az indextétel egészévé, amelyből az egész közlés rekonstruálható, nemcsak a közlés egyik-másik szempontjára, vetületére mutat rá. A PRECIS indextételből egy rotációs eljárással bemeneti "mondatok" állnak elő, vezető (besorolási/elérési) pozícióba állítva a tétel valamennyi releváns kifejezését. E bemenetekben megjelenhetnek viszonyjelölő ragok, jelek, amelyek a természetes nyelvtől származnak. Persze sem a rotálás, sem a viszonyjelölés nem mechanikus.

Úgy gondoljuk, hogy a PRECIS-nek e néhány mondatból álló jellemzése is mutatja, hogy új alapokra helyezett, valóban korszerű eljárásról van szó.

Álljon itt egy példa:

Legyen a cikk témája pl. a biológiatanárok véleménye a biológiatanításról. (A példa szándékosan leegyszerűsített.)

Ehhez a könyvtáros begépeli (a mi esetünkben) Commodore 64-en a következő "mondatot":

általános_iskola biológiatanítás biológia tanárok vélemény

Ezt a PRECIS program elemekre bontja és a következő szerkezetet állítja elő a képernyőre:

- A általános_iskola
- B biológiatanítás
- C biológiatanárok
- D vélemény

A könyvtáros ekkor megállapítja az egyes kifejezések szintaktikai funkcióját, méghozzá először a cselekvést, folyamatot, majd annak tárgyát, végrehajtóját stb., mint-ha egy természetes nyelvű mondatot elemezne igazi állítmány, tárgy, alany stb. szempontjából. A formális nyelvtan analógiája egy kicsit sántít, ugyanis a PRECIS-ben nem ezek élnek, hanem a nyelvi mélyszerkezet esetrendszere. Ha a szintaktikai funkció már tisztázott, akkor a könyvtáros beírja a szükséges szerepoperátorokat, amelyek a programot utasítják a PRECIS-elés módjára, azaz, hogy mi legyen vezető helyzetben, hová milyen ragok, jelek kerüljenek, hol van az ún. differenciált (összetett) szerkezet.

A jelölés után a képernyő tartalma:

A	1	általános_iskola/jB,1=ában/jC,0=i
B	2'	biológiatanítás/jC,0=ról
C	3'	biológiatanárok
D	s	vélemény/jB,C,0=e

A számok itt a főoperátorok jelei. 1:tárgy, 2:cselekvés, 3:a cselekvés végrehajtója, ágense. A többi jel a viszonyjelölést szolgálja, itt nem részletezendő módon. A számok után található aposztróf azt jelenti, hogy a kifejezés vezető pozícióba is kerül.

Ezek után a következő indextételek keletkeznek:

**BIOLÓGIATANÍTÁS: általános iskolában
biológiatanárok véleménye**

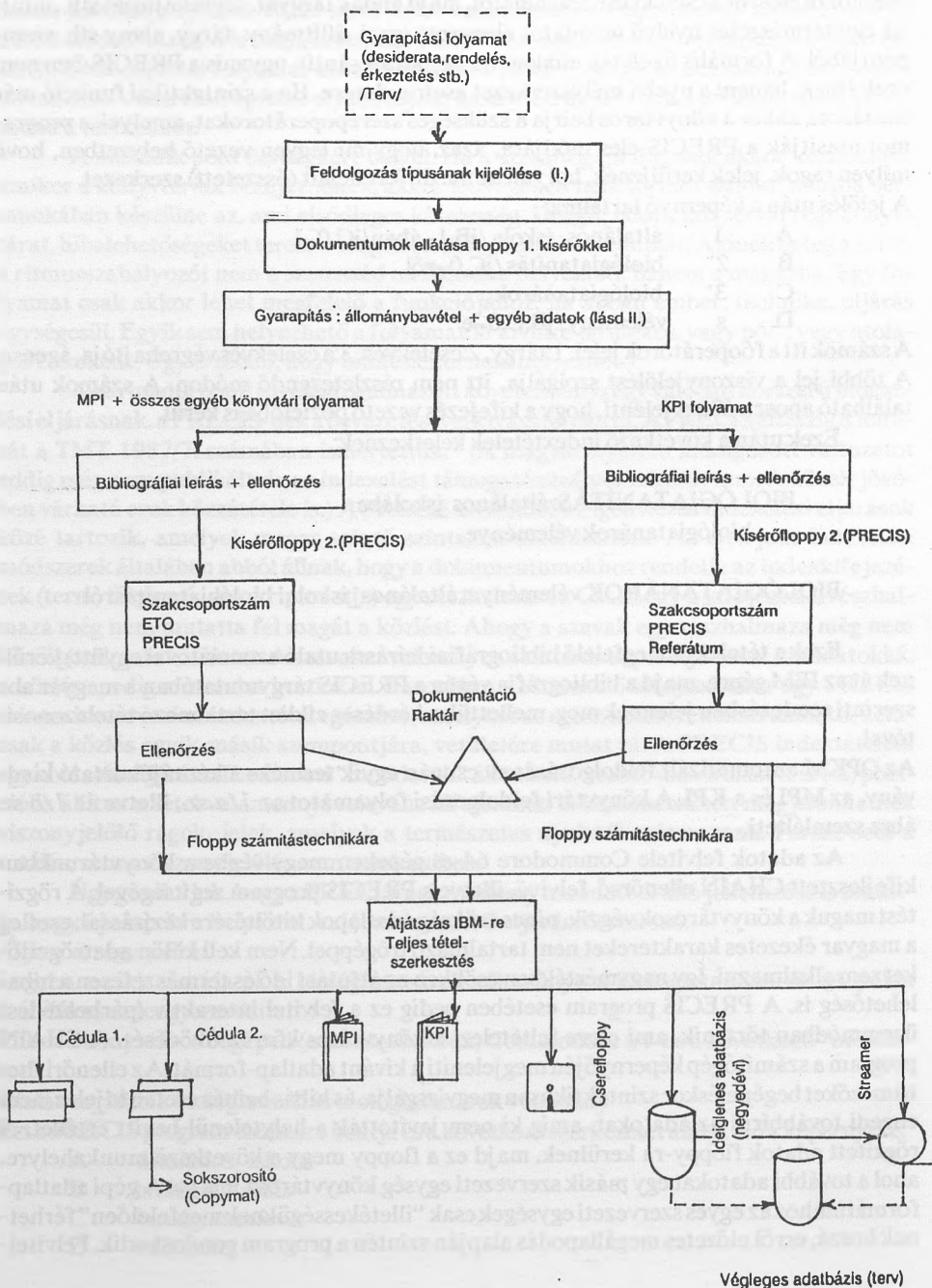
BIOLÓGIATANÁROK véleménye; általános_iskolai biológiatanításról

Ezek a tételek (a megfelelő bibliográfiai leírásra utaló azonosítóval együtt) kerülnek át az IBM gépre, majd a bibliográfia végén a PRECIS tárgymutatóban a magyar abc szerinti rendezésben jelennek meg, mellettük a kérdéses cikket tartalmazó tételazonosítóval.

Az OPKM automatizált feldolgozásának csupán egyik terméke a két tájékoztató kiadvány, az MPI és a KPI. A könyvtári feldolgozási folyamatot az 1/a sz., illetve az 1/b sz. ábra szemlélteti.

Az adatok felvitele Commodore 64-es gépeken megy végbe a könyvtárunkban kifejlesztett CHAIN ellenőrző-felvívő, illetve a PRECIS program segítségével. A rögzítést maguk a könyvtárosok végzik, nincs szükség adatlapok kitöltésére kézzel, esetleg a magyar ékezetes karaktereket nem tartalmazó írógéppel. Nem kell külön adatrögzítőket sem alkalmazni. Így nagymértékben csökken az átfutási idő és természetesen a hiba-lehetőség is. A PRECIS program esetében pedig ez a felvitel interaktív (párbeszéd) üzemmódban történik, ami eleve feltételezi a könyvtáros közreműködését. A CHAIN program a számítógép képernyőjén megjeleníti a kívánt adatlap-formát. Az ellenőrizhető mezőket begépeléskor szintaktikusan megvizsgálja, és hibás beütés esetén kijelez, nem engedi továbbírni az adatokat, amíg ki nem javították a helytelenül bevitt értéket. A rögzített adatok floppy-ra kerülnek, majd ez a floppy megy a következő munkahelyre, ahol a további adatokat egy másik szervezeti egység könyvtárosa írja be. A gépi adatlap-formátumhoz az egyes szervezeti egységek csak "illetékességüknek megfelelően" férhetnek hozzá, erről előzetes megállapodás alapján szintén a program gondoskodik. Felvitel-

1/a. ábra

1/b. ábra

I.) Kijelölés:	10. Szerzőségi közlés
milyen szolgáltatásban jelenik meg +	11. Újságcím (ahol megjelent)
feldolgozás típusa	12. Megjelenés (város)
(monografikus, analitikus stb.)	13. Évfi.
II.) Adatelemei:	14. No.
MPI:	15. Év
a.) Monográfia	16. Hó
1. Feldolgozás típusa	17. Nap
2. OPIR intézmény kódja	18. Terjedelem
3. Katalóguscédulaszám	19. Megjegyzés
4. Raktári szám	20. Címfordítás
5. Kézi	21. Monogram (A könyvtárosé)
6. MPI/KPI	22. Dátum
7. Beszerzés módja	c.) Analitikus könyv
8. Vételár	1. OPIR intézmény kódja
9. Becsérték	2. Leltári szám
10. Nyelv	3. Raktári szám
11. Egyéb fizikai jellemző	4. Besorolási adat
12. Dokumentum típus	5. Cím
13. Monogram (A könyvtárosé)	6. Szerzőségi adatok
14. Dátum	7-9. A kiadvány főcíme és szerzőségi adatai
15. Besorolási adat	10. Monogram (A könyvtárosé)
16-18. Cím	11. Dátum
19-20. Szerzőségi közlés	12. ETO
21. Kiadás	13. MPI/KPI szakjelzet
22. Dokumentumtípusból eredő egyéb	14. Használaton kívül
23. Megjelenés	15. Monogram (A könyvtárosé)
24. Terjedelem	16. Dátum
25. Sorozat	KPI:
26-27. Megjegyzés	1. Folyóíratazonosító
28. Terjesztési adatok	2. Használaton kívül
29-30. Többkötetes adatok	3. Szakcsoportszám
31. Melléktelek	4. Használaton kívül
32. Monogram (A könyvtárosé)	5. OPIR intézmény kódja
33. Dátum	6. Szerző(k)
34. ETO	7-8. Magyar cím
35. Szakcsoportszám	9-10. Idegen nyelvű cím
36. Monogram (A könyvtárosé)	11. Lelőhely
37. Dátum	12. Évfolym
38. Katalóguscédula darabszáma	13. No.
b.) Analitikus folyóirat	14. Év
1. Szakcsoportszám	15. Hó
2. Használaton kívül	16. Nap
3. Monogram (A könyvtárosé)	17. Terjedelem
4. Dátum	18. Melléklet
5. OPIR intézmény kódja	19-21. Referátum
6. Folyóíratazonosító	22. D. szám
7. Besorolási adat	23. Monogram (A könyvtárosé)
8-9. Cím	24. Dátum

kor a könyvtári feldolgozók szakcsoportszámokkal látják el az egyes tételeket, majd PRECIS indextételeket is készítenek, amelyek nagyban megkönnyítik a pontos visszakeresést. A teljes "adatlap" kitöltése után az adatokat átjuttatjuk IBM PC gépekre, majd itt történik a tulajdonképpeni feldolgozás.

A dokumentumok PRECIS indextételekkel való ellátása a többi bibliográfiai leírástól függetlenül, külön floppyn történik. Az eredeti dokumentummal az azonosító hozzá össze a PRECIS tételt.

Annak ellenére, hogy a könyvtári feldolgozás és adatrögzítés folyamatos, a Számítástechnikai Osztály jelenleg (a gépek viszonylag kis tároló-kapacitása miatt) csak részletekben végzi a feldolgozást. Ennek eredményeként készül az MPI, a KPI és a katalóguscédulának másolásra előkészített formája. A kemény katalóguscédula-másolatokat egy COPYMAT berendezéssel állítjuk elő. A végtermékek mind ugyanabból az egyszerű géprevitt adattömegből készülnek, amelyet a későbbiek folyamán más célra is felhasználhatunk, és elrakjuk a később építendő adatbázis számára is.

Az MPI a magyar pedagógiai irodalom bibliográfiája, amelyet a GABO nevű programunk teljesen automatikusan állít elő. Az inputból jövő különböző típusú "adatlapok"-ból származó adatokat a program egységesíti, és a feldolgozásnál már eltűnik azok eredete. A kiadványban az egyes tételek a megadott besorolási adat szerint rendezve, a megfelelő szakcsoportszám alá elhelyezve jelennek meg. Minden tétel kap egy tétel-számot, amelyre az utalásokban, illetve a mutatókban hivatkozunk. Jelenleg kétfajta mutatót készítünk, a névmutatót és a PRECIS tárgymutatót. A program igen rugalmasan paraméterezhető, ami azt jelenti, hogy tetszőleges formai követelményeket, különféle szerkesztési utasításokat adhatunk meg. Megadhatjuk a megjeleníteni kívánt adatelemeket, és a leírást általunk választott konstans elemekkel bővíthetjük. Minden egyes adatelemre külön utasítást adhatunk, a konstansot kérhetjük az adatelem előtt és/vagy után is. Ezeket a paramétereket minden adatlap típusra külön fájlban, az ún. vezérlő fájlban adjuk meg. A feldolgozáshoz felhasználjuk az OPIR tárgyszavainak szakcsoportos jegyzékét. A kiadványban a tétel az első, a legjellemzőbb szakcsoportszámhoz kerül, a többinél az adott tételre utalás készül. A lapszám és a tételek indulószáma paraméterrel adható meg, így a negyedévenként készülő kiadványokban a számozás folyamatossága biztosítható. A besorolási adatelemekre, azon belül a másodlagos besorolási adatelemekre történő rendezés a magyar szabványnak felel meg. Rendezéskor a program figyelmen kívül hagyja pl. a nevek előtti címekeket (mint dr., id., özv., stb.) Felismeri a római számokat is, és értéküknek megfelelően a betűk elé, az arab számok közé írja be őket. Lásd a 2. sz. ábrát.

Ugyanez a program készíti a KPI-t, a külföldi pedagógiai irodalom referáló folyóiratát is. Lásd a 3. sz. ábrát.

A katalóguscédulákat mátrix-nyomtatókra, ill. lézer-nyomtatóra is ki tudjuk írni. Azokhoz a tételekhez, amelyekhez már van katalóguscédula, nem kell új cédulát készíteni, csak kiegészítést (pl. hányadik példány) kell hozzáírni a már meglévőhöz, ehhez vezetjük be a kiegészítő adatlapokat, amelyek tartalmazzák az azonosításhoz szükséges információkat, de a már meglévő bibliográfiai leírást nem. Amennyiben az információ nem fér el egy cédulán, a program második cédulát készít, és ezt egy sorszámmal jelzi is. A cédulákat két, kissé különböző formában állítjuk elő. A szükséges adatokat mind a két forma

2. sz. ábra
Egy oldal az MPI-ből

1037. **VAJÓ Péter**

Kilencéves kötelező oktatás Portugáliában /Vajó Péter == Köznevelés 45.19.1989.-12.p.

1036. **ÁRDAI Gábor**

A szakképzés helyzete Hajdú-Bihar megyében /Várdai Gábor == Köznevelés 45.13.1989.-6-7.p.

1037. **ZALKA György**

Tétova gondolatok a nevelésfilozófiáról /Zalka György == Köznevelés 45.14.1989.-10-11.p.

1038. **ZOMBORI Katalin**

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt lehetséges kultúrpolitikája /Zombori Katalin == Kritika 6.1989.-33-34.p.

1039. **ZSUKOV, Vlagyimir**

Gondolatok a diákönkormányzatról /Vlagyimir Zsukov == Ifj.Szle 9.2.1989.-100-104.p.

Lásd még: 972, 1048, 1121, 1123, 1126, 1132, 1136, 1188, 1406, 1426, 1698, 1709, 1793, 1813

113

Az oktatáspolitikát befolyásoló tényezők

1040. **FERGE Zsuzsa**

-- felháborodása egy jó ügy érdekében /[riporter]Kronstein Gábor == Pedagóg L.45.-7-8.1989.-1,6.p.

1041. **HORVÁTH Attila**

Alternatívák, de honnan? /Horváth Attila == Ifj.Szle 9.2.1989.-26-30.p.

1042. **IVANITS István**

A nevelés és innováció /Ivanits István == Ma és Holnap 17.1.1989.-59-68.p.Bibliogr. a jegyzetekben 69.p.

1043. **KANAWATY, G.-LEE, E.-PFUHLMANN, H.**

Az oktatás, a képzés reformja mindent meghatároz: Az átfogó tervezés megbízhatatlan, értelmetlen /[riporter]Gál Róbert == Népszava 117.89.1989.04.17.-4.p.

1044. **KÉRI László**

"az igazi ifjúsági problémák még előttünk vannak" /[riporter]Jakus Ibolya == Heti Világgazd. 11.23.1989.-60-61.p.

1045. **KOVÁCS Kálmánné**

Gondolatok a zeneiskolai tanárképzésről a fővárosi tanárhelyzet tükrében /Kovács Kálmánné == Parlando 31.2.1989.-11-12.p.

1046. **KOVÁCS Tibor**

Egy folyamatkövető vizsgálat tapasztalatai: 3.r. /Kovács Tibor == Szakoktatás 4.5-6.2.1989.-29-32.p. 1.Uo.2.1989.-5.p., 2.3.1989.-5-11.p.

Lásd még: 974

tartalmazza, az egyikről a másolat készül, a másik viszont ehhez nyújt segítséget azáltal, hogy tartalmazza az elkészítendő cédulák számát, valamint aláhúzással látja el a besorolási adatelemeket. Különjelölést vezetünk be arra az esetre, ha a már meglévő katalógus-cédulát kell kicserélni az újra, mert a már állományban lévő dokumentumhoz érkezett újabb példány vagy kötet. Ebben az esetben 0-t írunk a darabszámhoz. Lásd 4. és 5. sz. ábrát.

A könyvtárunkban számítógépre vitt adatokat konvertáló programunk segítségével át tudjuk alakítani a nemzetközi szabványnak megfelelő CCF (ill. ISO 2709-es szab-

3. sz. ábra

Egy oldal a KPI referáló-folyóiratból

293. Webb,R.-Vulliamy,G.: A közoktatás, a műveltség szerepe és a gazdasági válság Lengyelországban. (Education and Economic Crisis in Poland.)
= Educational Review.1989.No.1.55-70.

A Yorki Egyetem két kutatója 1988-ban hosszabb tanulmányutat tett Lengyelországban nagyrészt közoktatási intézményekben. Tapasztalataik összegzésénél azt hangsúlyozták, hogy a válság torzulásokra vezetett abban a hagyományos kapcsolatban, mely a közoktatás és a társadalmi-gazdasági szerkezet között fennáll. Egy esettanulmány adataiból mutatják ki, hogy folyamatosan leértékelődik Lengyelországban azon munkák anyagi elismerése, amelyek felsőfokú végzettséget kívánnak és ennek egy sor káros következménye van.

294. Wojciechowska,A.: A matematika tanterv reformja (Curriculum reform in mathematics: beyond the impossible revolution)
= Journal of Curriculum Studies.1989.No.2.151-159

A szerző ismerteti a matematika oktatásának európai történetét, a matematikusok véleményét a reformokról, amelyek nem hozták meg a várt eredményeket. Ennek egyik oka, az újításokkal szembeni ellenállás volt. A közvélemény a döntéshozókat, a pedagógusokat és az oktatási rendszert is befolyásolja. Az iskolától elvárja, hogy a tanulókat a mai életre készítse fel, a matematikai oktatástól pedig azt, hogy fejlett technológiai és számítógépes tudást adjon. A szerző véleménye szerint hatástalan és eredménytelen reformok helyett a mindennapos gyakorlatnak megfelelően kell a matematikát oktatni.

Lásd még: 261, 263, 299, 301, 353, 370, 403, 439, 457, 489, 515

113

Az oktatáspolitikát befolyásoló tényezők

295. Knoll,H.J.: Régi fogalmak újraértékelése. Pluralizmus, felcserélhető formák és piacorientáltság a felnőttoktatásban
(Alte begriffe neu gedacht: Pluralismus, Subsidiarität, Markorientierung)
= Bildung und Erziehung. 1988. No.001.31-49.p.

A szerző Baden-Württemberg tartomány (NSZK) felnőttoktatási intézményeiből származó két dokumentumot dolgoz fel. Azok álláspontja eltér ugyan egymástól, megegyezik viszont abban, hogy a pedagógiának ezen a területén lényeges hangsúlyváltás tapasztalható. Az alapvető tételek az eddigiektől eltérő irányban fordulnak. Az Észak-Rajna-Vesztfália 1979. évi továbbképzési törvényében már szó volt a szakmai képzés, az általános irányú fejlesztés és a politikai oktatás szerepéről ebben a keretben. Ma a problémák másként jelennek meg, megváltozott a továbbképzésre jelentkezők összetétele, ezért nem általános irányú fejlesztés és a politikai oktatás szerepéről ebben a keretben. Ma a problémák másként jelennek meg, megváltozott a továbbképzésre jelentkezők összetétele, ezért nem általános irányú továbbképzésre van szükség, hanem az emberek által használható tananyagokra.

296. Les jeunes et les autres : Contributions des sciences de l'homme à la question des jeunes Vaucresson : CRIV, 1986. 2 db ; 23cm
297. Les jeunes et les autres : Contributions des sciences de l'homme à la question des jeunes Vaucresson : CRIV, 1986, 2 db ; 23 cm

Lásd még: 312, 355

4. sz. ábra

Ilyen katalóguscédulákról készül a másolat

687.154

Az automatizált irányítás alapjai a szakmunkásképző intézetek 2., 3. és 4. oszt. számára = Základy automatického riadenia pre 2., 3. a 4. roč. stredných odborných učilišť / Róbert Binder ; [transl. Pavol Hlavács]. – 2. bőv. kiad. – Bratislava : SPN, 1989. – 409, [13] p. : ill. ; 21 cm
Magyar nyelven

© VIXEN, 1989

687.153

Magyar nyelv az alapisk. 5. oszt. számára = Maďarský jazyk pre 5 roč. základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským / Szuhyné Sz[őcs] Magdolna, Simonné L[ipták] Rózsa. – 1. kiad. – Bratislava : SPN, 1989. – 279, [3] p. : ill. ; 20 cm
Magyar nyelven
ISBN 80-80-00120-8

© VIXEN, 1989

ványú)formátumra, s így lehetővé válik azok cseréje bármely más könyvtárral is. Az ilyen alakú adatokat viszont egy “visszakonvertáló” program segítségével be tudjuk olvasni dBASE adatbázisba. Ez a program automatikusan létrehoz egy dBASE adatbázist, melyben a mezők neve az “X_” kezdőszelthez tapasztott hívójel lesz, a mezők hossza pedig az összes rekordban a megfelelő előfordulások maximális értéke.

A fent leírt feldolgozási lánc és outputok már egy begyakorolt, üzemelő eljárást rögzítenek, úgy is mondhatnánk: rutin munkává váltak. A fejlesztés következő lépéseiről az alábbi rövid, szinte tömönatos hírekkel szolgálhatunk.

- A KPI és MPI alapján SDI szolgáltatást tervezünk. A fejlesztés itt abban áll, hogy a keresőprofil nemcsak az eddigi -logikai operátorokkal ellátott - formában kell leírni, hanem a PRECIS szerepoperátoraival is.
- A feldolgozást kiterjesztjük újabb dokumentumfajtákra, képekre és érmékre is. Ezekből - kisebb mennyiségük miatt - adatbázis szervezhető.
- Megindítjuk a géppel olvasható tételek cseréjét. Mint jeleztük, az MPI-t és KPI-t floppy is forgalmazzuk. A csere azonban több ennél, mivel osztott katalogizálásról van szó. Elsőként a veszprémi Oktatástechnikai Központ “Pedagógiai Technológia”-

5. sz. ábra
A másik katalóguscédula

687.154

Az automatizált irányítás alapjai a szakmunkásképző intézetek
2., 3. és 4. oszt. számára = Základy automatického riadenia pre
2., 3. a 4. roč. stredných odborných učilišť / Róbert Binder
; [transl. Pavol Hlavács]. – 2. bőv. kiad. – Bratislava : SPN,
1989. – 409, [13] p. : ill. ; 21 cm
Magyar nyelven

6 darab

687.153

Magyar nyelv az alapisk. 5. oszt. számára = Maďarský jazyk pre
5 roč. základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským /
Szuhyné Sz[őcs] Magdolna, Simonné L[ipták] Rózsa. – 1. kiad.
– Bratislava : SPN, 1989. – 279, [3] p. : ill. ; 20 cm

Magyar nyelven

ISBN 80-80-00120-8

8 darab

---

jának bibliográfiai, illetve referáló rovatait emeljük át az MPI-be, illetve a KPI-be, az OOK pedig visszakapja a feldolgozott tételek teljes körét.

- Elkezdjük a statisztikai adatok feldolgozását lehetővé tévő strukturált tárgyszórendszer kidolgozását.
- Előkészületeket teszünk szakirodalmi adatbázis építésére. Ez a feladat azonban hardver fejlesztésünk függvénye, így rajtunk kívüli tényezők határozzák meg.

Reméljük, a közeli jövőben az OPKM munkatársai ezekről a munkákról is beszélhetnek. A közlésre vonatkozó alapelvünk azonban változatlan marad: csak kész, begyakorolt, kipróbált eredményekről teszünk közzé publikációt.

6. sz. ábra
Egy PRECIS index-oldal

SZAKKÖZÉPISKOLA	
— geológiai szakközépiskolában; szakmai alapismeretek tantárgy tanítása,	1550
— idegenforgalmi szakközépiskolában; kéttannyelvű oktatás	1456
— műszaki szakközépiskola	1237
— Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskolában; esztétikai nevelés és művészeti nevelés	1393
SZAKKÖZÉPISKOLA; Berettyóújfaluban	
— Zalka Máté Szakközépiskola; együttműködése vállalatokkal; gyakorlati oktatás területén	1428
SZAKKÖZÉPISKOLA; Középfokú Oktatási Intézetben; Hevesen	
— integráció	1239
SZAKKÖZÉPISKOLA; Szentlőrincen	
— Újhelyi Imre Mezőgazdasági Szakközépiskola: mezőgazdasági és áruforgalmi szakképzés	1431
SZAKKÖZÉPISKOLAI TANULÓK	
— Békés megyei szakközépiskolai tanulók; továbbtanulása (1983-1986) és munkavállalása (1983-1986),	1671
— felvétele; felsőoktatási intézményekbe; oktatásügyi statisztika	1116
SZAKKÖZÉPISKOLÁK SZAKOSÍTÁSI JEGYZÉKE	
— törvény	1660
SZAKMAI ALAPISMERETEK TANTÁRGY; vegyipari szakközépiskolákban	
— tananyagbeosztási; javaslat	1156
SZAKMAI ALAPISMERETEK TANTÁRGY TANÍTÁSA; geológiai szakközépiskolában	
—	1550
SZAKMAI MUNKA; általános iskolai tanároké	
— értékelése; kézikönyv; igazgatók részére; könyvismertetés	1162
SZAKMUNKÁSKÉPZÉS	
— hegesztő szakmunkásképzés; gyakorlati oktatásának; módszertana	1549
— karosszerialakatos szakmunkásképzés; gyakorlati oktatásának; módszertana	1425
— lakatos szakmunkásképzés; gyakorlati oktatásának; módszertana	1458
— törvény	1133
SZAKMUNKÁSKÉPZÉS; felnőttoktatás	
— oktatási formái és közismereti tantárgyak; tananyaga	1450
SZAKMUNKÁSKÉPZÉS (19-20. SZÁZAD)	
—	1436
SZAKMUNKÁSKÉPZÉS SZAKOSÍTÁSI JEGYZÉKE	
— törvény	1660
SZAKMUNKÁSKÉPZÉSI ALAP; szakképzésben	
— interjú	1053
SZAKMUNKÁSKÉPZÉSI ALAP FELHASZNÁLÁSA; szakképzésben	
— interjú	1054, 1460
SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET; Középfokú Oktatási Intézetben; Hevesen	
— integráció,	1239

IRODALOM

1. BUDAI Tamás - HORVÁTH Tibor: Az Országos Pedagógiai Információs Rendszer. Tanulmányterv. Bp. OPKM, 1984. 48.p.
2. CSABAY Károly: A számítástechnikai önálló csoport = Az OPKM évkönyve. Bp. OPKM, 1988. 119-126.p.
3. CSABAY Károly - HORVÁTH Tibor: Országos Pedagógiai Információs Rendszer. Oktatás - Informatika, 1988-89/2.
4. HORVÁTH Tibor: A pedagógiai információs rendszer = Az OPKM évkönyve. Bp. OPKM, 1988. 45-51.p.
5. HORVÁTH Tibor - ORBÁN Éva: PRECIS = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 34.évf. 1987. 7.sz.

***

TÍZMILLIÓ KÖTETNEK helyet adó tárolókönyvtári épület első 7000 m²-es részét felavatták az NSZK-beli Garchingban. Ezzel a tárolókönyvtárral remélhetőleg évtizedekre megoldódnak majd a Bajor Állami Könyvtár (München) és más könyvtárak raktározási gondjai. A 70-es években merült fel először, hogy szükség lenne egy tárolókönyvtárra. Az Állami Könyvtárban, ahol 4,5 millió könyv számára van hely, jelenleg 5,7 millió kötetet tárolnak. 1979-ben készült el az új tárolókönyvtár költségvetése, 1986-ban rakták le az alapkövét. A tárolókönyvtár most elkészült első épületrészében 2,6 millió kötet fér el. Az építkezés 24,3 millió márkába került. Csak a polcrendszerre 6 millió márkát költöttek. A könyvek kölcsönzése továbbra is a Bajor Állami Könyvtár korábbi épületében zajlik, a könyvszállító autók naponta háromszor fordulnak München és Garching között. A kultuszminiszter avató beszédében a tárolókönyvtárat a német könyvtáráépítés történetében egyedülálló vállalkozásnak nevezte. (Süddeutsche Zeitung, 1989. okt. 10.)

***

EURÓPASZERTE ÚJDONSÁGNAK SZÁMÍT a bielefeldi egyetemi könyvtárban kifejlesztett számítógépes hálózat, amelynek révén a normál postai hálózaton keresztül bármely tetszőleges személyi számítógépes munkahelyről keresést lehet végezni a könyvtár katalógusában, elő lehet jegyezni a műveket, használni lehet a folyóirat-lelőhelyjegyzéket, ingyenesen lehet igénybe venni a CD-ROM-on rendelkezésre álló adatbázisokat stb. Ezekkel a lehetőségekkel nemcsak Kelet-Vesztfália más könyvtárai, hanem egyéb intézmények és magánszemélyek is élhetnek majd. Az online katalógus első részhálózata 1989 novemberében lépett üzembe, két év múlva lesz a rendszer teljesen kiépítve. Előreláthatólag 1990 elejétől üzemelni fog a saját fejlesztésű könyvkereskedelmi online megrendelési rendszer is, amely a könyvtár és a könyvkereskedelem dolgát egyaránt megkönnyíti. Ezek között elektronikus posta útján zajlik majd a kommunikáció. (Neue Westfälische Zeitung, 1989. okt. 31.)